

Adolygiad o drefniadau rheoli risg corfforaethol yng Nghyngor Castell- nedd Port Talbot

Blwyddyn archwilio: 2024-25

Dyddiad cyhoeddi: Medi 2025

Mae'r ddogfen hon wedi'i pharatoi fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Adroddiad cryno	4
Ciplun archwilio	4
Adroddiad manwl – ein canfyddiadau	5
Nodi risgiau	5
Rheoli risgiau	6
Monitro ac adrodd ar risgiau	7
Adolygu ei drefniadau	8
Ein hargymhellion i'r Cyngor	9
Atodiadau	
Atodiad 1 – Cwmpas a dulliau	11
Atodiad 2 – Cwestiynau a meini prawf archwilio	12

Adroddiad cryno

Ciplun archwilio

Yr hyn yr oeddem yn edrych arno

Rheoli risg ar gyfer llywodraeth leol yw'r broses o nodi, asesu a lliniaru risgiau a allai effeithio ar gyflawni amcanion strategol cyngorau¹. Yn yr adolygiad hwn, edrychwyd ar a yw trefniadau rheoli risg corfforaethol Cyngor Castell-nedd Port Talbot yn cefnogi cyflawni ei amcanion strategol. Mae hyn yn cynnwys adnabod, rheoli, monitro ac adrodd risg. Nid ydym yn edrych ar reoli risg ar lefel adrannol neu brosiect.

Pam mae hyn yn bwysig

Mae rheoli risg effeithiol mewn llywodraeth leol yn bwysig gan y gall helpu i wella cynllunio strategol a blaenoriaethu, sicrhau y gall gwasanaethau barhau i gael eu darparu, a bod cyngorau yn gallu cyflawni eu hamcanion strategol. Heb drefniadau rheoli risg effeithiol, gallai cyngor golli cyfleoedd i wella canlyniadau i'w drigolion. Dylai rheoli risg effeithiol helpu cyngorau i ymateb mewn ffordd ystwyth i'r heriau y maent yn eu hwynebu. Mae rheoli risg yn 'rhan hanfodol o lywodraethu ac arweinyddiaeth, ac yn sylfaenol i sut mae'r sefydliad yn cael ei gyfarwyddo, ei reoli a'i reoli ar bob lefel.²

Yr hyn a ganfuwyd gennym

Mae'r Cyngor yn cymryd camau i gryfhau ei ddiwylliant o amgylch rheoli risg ac mae'n adolygu ei drefniadau. Fodd bynnag, gwelsom nifer o feysydd lle gallai'r Cyngor gryfhau ei drefniadau ymhellach. Mae'r rhain yn cynnwys sicrhau aliniad rhwng y gofrestr risg gorfforaethol a'i hamcanion strategol, mynegi risgiau'n glir, a chynhwysfawr adrodd.

Yr hyn a argymhellir gennym

Gwnaethom bedwar argymhelliad gyda'r nod o wella trefniadau rheoli risg y Cyngor. Mae'r rhain yn cynnwys adnabod, rheoli, monitro ac adrodd risg, yn ogystal â gwerthusiad y Cyngor o'i drefniadau.

¹ O dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, mae'n rhaid i gynghorau yng Nghymru osod a chyhoeddi amcanion llesiant. I'r rhan fwyaf o gynghorau mae'r rhain bellach yn cael eu mabwysiadu fel amcanion strategol y sefydliad.

² Llywodraeth y DU (2023) Y Llyfr Oren – Rheoli Risg – Egwyddorion a Chysyniadau

Adroddiad manwl

Ein canfyddiadau

Mae'r Cyngor yn cydnabod gwendidau yn ei drefniadau rheoli risg sy'n tanseilio ei rôl wrth gefnogi cyflawni amcanion strategol y Cyngor

Nodi risgiau

Adnabod risg yw'r broses o gydnabod a dogfennu risgiau posibl a allai effeithio ar gyflawni amcanion y Cyngor.

- 1 Nid yw dull y Cyngor ar reoli risgiau yn gynhwysfawr ac mae diffyg aliniad rhwng y gofrestr risg gorfforaethol a'i hamcanion strategol.** Nid oes gan y Cyngor system rheoli risg ddigidol ar waith ac nid yw gwybodaeth 'fyw' ar gael yn rhwydd i Aelodau a swyddogion am yr asesiad risg cyfredol ar ei gofrestrau risg. Er bod polisi rheoli risg y Cyngor yn nodi'r rôl bwysig y mae rheoli risg yn ei chwarae wrth gyflawni'r Cynllun Corfforaethol, nid oes aliniad clir rhwng cofrestr risg gorfforaethol y Cyngor a'i amcanion strategol. Mae dangos sut mae rheoli risg yn cyd-fynd ag amcanion strategol yn bwysig gan ei fod yn helpu i sicrhau bod adnoddau yn cael eu defnyddio'n effeithiol ac yn effeithlon i gyflawni nodau strategol wrth liniaru bygythiadau posibl a gwneud y mwyaf o gyfleoedd.
- 2 Nid oes gan y Cyngor gofrestr cyfleoedd.** Un o amcanion polisi rheoli risg y Cyngor yw 'gwella gwireddu cyfleoedd a buddion sy'n deillio o'r canlyniad.' Fodd bynnag, nid yw cofrestr risg y Cyngor yn nodi cyfleoedd a nodwyd yn benodol. Gall defnyddio cofrestr cyfleoedd corfforaethol helpu'r Cyngor i chwilio am ddulliau rhagweithiol ac ataliol o arbedion risg a chyllideb.
- 3 Nid oes gan y Cyngor ymagwedd glir, systematig at sganio gorwel³.** Mae'r Cyngor yn anffurfiol yn ymgymryd â sganio gorwel trwy wybodaeth broffesiynol ei gyfarwyddwyr i nodi risgiau tymor hwy, ond nid oes ganddo ddull corfforaethol cytunedig. Mae sicrhau bod gan y Cyngor ddull cyson o nodi risgiau a chyfleoedd ar draws gorwel tymor hwy yn bwysig i helpu i sicrhau bod penderfyniadau'n cael eu gwneud gydag effeithiau tymor byr a hirdymor mewn golwg.
- 4 Nid yw'r Cyngor yn mynegi achos sylfaenol risgiau corfforaethol yn llawn.** Mae'r Cyngor yn dilyn y fformat 'os' (achos) a 'wedyn' (canlyniad) yn gyson ar draws yr holl risgiau o fewn y gofrestr gorfforaethol. Fodd bynnag, mae disgrifiadau risg yn lefel uchel ac nid ydynt yn darparu unrhyw fanylion ar pam eu bod wedi'u

³ Mae sganio gorwel parhaus a deinamig yn helpu'r sefydliad i ystyried senarios a allai gyflwyno risgiau a chyfleoedd sy'n dod i'r amlwg.

nodi yn y lle cyntaf. Mae diffinio risgiau'n glir yn bwysig i greu dealltwriaeth a rennir o'r achos sylfaenol ac i gefnogi nodi camau rheoli neu liniaru priodol.

- 5 **Nid yw'r Cyngor yn gwahaniaethu rhwng risgiau a materion yn ei gofrestr risg⁴.** Byddai mwy o eglurder ar y gwahaniaeth yn helpu'r Cyngor i sicrhau ymateb effeithiol, gan weithredu rheolaethau i atal neu leihau'r tebygolrwydd y bydd risg yn digwydd, neu sefydlu lliniariadau i leihau effaith mater ar ôl iddo ddigwydd eisoes.
- 6 **Mae'r Cyngor yn darparu hyfforddiant cyfyngedig i swyddogion ac Aelodau ar reoli risg.** Roedd yn amlwg o'n gwaith nad yw meysydd allweddol y fframwaith rheoli risg yn cael eu deall a'u gweithredu'n gyson ar draws y sefydliad. Mae'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol wedi nodi'r angen am ddarparu hyfforddiant ac ar hyn o bryd mae'n edrych ar opsiynau ar gyfer y ffordd orau o gyflawni hyn. Mae hyfforddiant effeithiol yn bwysig i sicrhau bod Aelodau a swyddogion yn deall eu rolau a'u cyfrifoldebau mewn perthynas â rheoli risg ac i sicrhau bod rheolaeth risg yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol i gefnogi'r Cyngor i gyflawni ei amcanion strategol.
- 7 **Mae'r Cyngor yn cryfhau ei ddiwylliant ynghylch rheoli risg.** Er enghraifft, mae'r Cyngor wedi cynnal gweithdai gyda'i Dîm Arweinyddiaeth Strategol i hyrwyddo dealltwriaeth a pherchnogaeth ar y cyd o reoli risg ac i wneud rheoli risg yn rhan fwy annatod o'i drefniadau llywodraethu. Mae diwylliant cadarnhaol o amgylch risg yn bwysig wrth hyrwyddo dull rhagweithiol o nodi a rheoli risg a all gefnogi gwneud penderfyniadau a chanlyniadau gwell.

Rheoli risgiau

Mae rheoli risgiau yn golygu asesu a mynd i'r afael â risgiau a materion posibl a allai effeithio ar amcanion y Cyngor. Mae'n cynnwys gwerthuso tebygolrwydd ac effaith bosibl y risgiau a'r materion a datblygu a gweithredu rheolaethau effeithiol a gweithredu gweithredu lliniaru.

- 8 **Nid yw'r Cyngor yn asesu effeithiau ei risgiau yn systematig.** Mae'r asesiad o risg yn cael ei gynnal gan swyddogion gan ddefnyddio eu gwybodaeth broffesiynol ac unrhyw ddata gwasanaeth sydd ar gael. Gallai'r Cyngor ystyried y defnydd pellach o offer dadansoddeg i asesu a gwerthuso ei risgiau. Byddai asesiad mwy trylwyr o effeithiau posibl risgiau yn galluogi'r Cyngor i ddeall yn well difrifoldeb posibl a thebygolrwydd risgiau, gan ei alluogi i flaenoriaethu camau gweithredu yn well a dyrannu adnoddau.
- 9 **Nid yw archwaeth risg y Cyngor yn cael ei ddeall yn dda nac yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol gan swyddogion ac Aelodau.** Mae gan y Cyngor ddatganiad archwaeth risg, sy'n nodi'r lefelau archwaeth risg yn ôl categori risg. Fodd bynnag, gwelsom ddiffyg dealltwriaeth a chysondeb wrth gymhwyso

⁴ Mae risg yn ddigwyddiad posibl yn y dyfodol. Mae'n rhywbeth a allai ddigwydd, ond nid yw wedi digwydd eto. Mae problem yn broblem sydd eisoes wedi digwydd neu sy'n digwydd ar hyn o bryd.

archwaeth risg ar draws y Cyngor. Ar ben hynny, nid yw goddefgarwch risg y Cyngor wedi'i⁵ ddiffinio yn y datganiad hwn. Bydd mynegiant o archwaeth risg a goddefgarwch sy'n cael eu deall ar draws y Cyngor yn gosod paramedrau i unigolion weithredu ac yn galluogi cymryd risg sy'n cefnogi cyflawni amcanion strategol. Heb hyn, gallai'r Cyngor fod yn agored i fwy o risg nag y bwriadwyd.

- 10 **Nid oes gan y Cyngor drefniadau clir ar gyfer penderfynu ar ddwysáu risg a dad-ddwysáu.** Mae polisi rheoli risg y Cyngor yn nodi y bydd 'risgiau sylweddol' yn cael eu cynyddu o gofrestrau risg cyfarwyddiaeth i'r gofrestr risg gorfforaethol. O ran dad-ddwysáu risgiau, mae'n nodi, 'os nad yw risg bellach yn cael ei ystyried yn strategol, gellir ei ddad-ddwysáu i'r Gofrestr Risg Gyfarwyddiaeth berthnasol'. Fodd bynnag, nid oes unrhyw eglurhad pellach na meintoli i gefnogi swyddogion i wneud y penderfyniadau hynny. Mae meini prawf a rhesymeg clir ar gyfer cynyddu risg a dad-ddwysáu yn bwysig i gefnogi trefniadau mwy effeithlon ac effeithiol.
- 11 **Nid yw dull y Cyngor o reoli risg wedi'i integreiddio'n ddigonol.** Nid yw'r Cyngor ar hyn o bryd yn mapio cyd-ddibyniaeth ar gyfer y risgiau trawsbynciol sydd ganddo. Nid yw ychwaith yn nodi nac yn asesu effaith gyfanredol risgiau i gyflawni ei amcanion llesiant. Mae cymryd dull integredig o reoli risg yn helpu i nodi risgiau rhyng-gysylltiedig, gwendidau posibl a chyfleoedd ar gyfer gwneud penderfyniadau gwell a lliniaru risg.
- 12 **Nid yw'r Cyngor yn adolygu gwybodaeth risg partneriaid cyflenwi allweddol yn systematig.** Gall cyfarwyddwyr nodi risgiau partneriaid cyflenwi a dod â gwybodaeth i'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol wrth iddi godi. Fodd bynnag, nid yw'r Cyngor yn ymgymryd â golwg gyfannol ar risgiau sefydliadau partner. Mae risgiau yn aml yn cael effeithiau trawsbynciol sy'n ymestyn ar draws ffiniau sefydliadol. Mae adnabod risgiau ar y cyd gan bartneriaid cyflenwi allweddol yn bwysig i ddarparu gwelededd strategol o risgiau a chyfleoedd posibl a helpu i osgoi canlyniadau anfwriadol.

Monitro ac adrodd ar risgiau

Mae monitro risg yn helpu i asesu effeithiolrwydd triniaeth risg y Cyngor. Dylai monitro gefnogi'r ddealltwriaeth o a yw'r proffil risg yn newid a pha raddau y mae rheolaethau mewnol yn gweithredu fel y bwriadwyd o ddarparu sicrwydd dros reoli risgiau i lefel dderbyniol wrth gyflawni amcanion sefydliadol.⁶

⁵ Diffinnir archwaeth risg fel y swm a'r math o risg y mae'r Cyngor yn barod i'w ddilyn, ei gadw neu ei gymryd. Lefelau goddefgarwch yw'r lefelau risg y mae'r Cyngor yn anelu at weithredu ynddynt.

⁶ Llywodraeth y DU (2023) Y Llyfr Oren – Rheoli Risg – Egwyddorion a Chysyniadau

Mae adrodd am wybodaeth risg amserol, cywir a pherthnasol yn bwysig er mwyn gwella ansawdd gwneud penderfyniadau effeithiol ar sail risg ac i gefnogi'r gwaith o reoli a goruchwyllo trefniadau risg y Cyngor.

- 13 **Mae'r Cyngor yn adrodd yn rheolaidd ar reoli risg, ond nid yw camau risg bob amser yn gyfredol, yn SMART⁷ neu'n cael eu costio.** Mae risgiau corfforaethol yn cael eu trafod bob chwarter gan y Tîm Arweinyddiaeth Strategol ac yn cael eu hadrodd bob chwe mis i'r Cabinet. Mae risg hefyd yn cael ei adrodd ar sail ad-hoc i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Mae adroddiad risg y Cyngor yn nodi'r perchnogion risg a'r camau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r risgiau. Fodd bynnag, nid yw'r camau risg bob amser yn gyfredol, yn SMART neu'n gostio. Mae hyn yn golygu nad yw'r Cyngor yn gallu asesu effeithiolrwydd y camau gweithredu y mae'n eu cymryd, monitro cynnydd yn briodol, na phenderfynu sut orau i ddyrannu adnoddau.
- 14 **Nid yw adroddiadau'r Cyngor ar reoli risg, asesu perfformiad a monitro cyllideb wedi'u hintegreiddio.** Mae'r swyddogion a gyfwelwyd gennym yn cydnabod yr angen i'r Cyngor edrych yn fwy cyfannol ar y wybodaeth sydd ganddo ar risgiau, data perfformiad, monitro cyllideb, gwybodaeth am gwynion ac mae wedi gosod dyddiad ym mis Gorffennaf 2025 i'w Dîm Arweinyddiaeth Strategol ddechrau'r broses hon. Ar hyn o bryd nid yw'r dadansoddiad hwn wedi'i wneud, ac nid yw'r Aelodau'n derbyn adroddiad sy'n tynnu'r wybodaeth hon at ei gilydd sy'n tynnu sylw at faterion allweddol. Mae hyn yn golygu efallai nad oes gan yr Aelodau ddealltwriaeth lawn o'r darlun cyfansawdd.

Adolygu ei drefniadau

Mae adolygu'r trefniadau yn golygu gwerthuso trefniadau rheoli risg y Cyngor yn systematig i sicrhau eu bod yn cyflawni eu hamcanion, yn darparu gwerth am arian ac yn nodi meysydd i'w gwella.

Mae'r gwersi a ddysgwyd yn cyfeirio at y mewnwleidiadau a'r wybodaeth a gafwyd o gymhwyso trefniadau rheoli risg y Cyngor a sicrhau bod y rhain yn cael eu dogfennu a'u hadolygu i sbarduno gwelliant.

- 15 **Nid yw'r Cyngor yn gwerthuso ei drefniadau rheoli risg yn rheolaidd.** Mae'r Cyngor wedi adolygu'n anffurfiol ei drefniadau wrth ddiweddarau ei bolisi rheoli risg ac mae'n edrych ar yr hyn y mae cynghorau eraill yn ei wneud ar reoli risg. Mae rhoi system ar waith i werthuso ei ddull rheoli risg yn bwysig i ddeall sut mae'r trefniadau hynny'n helpu i ddarparu gwerth am arian.
- 16 **Nid yw'r Cyngor yn rhannu gwersi a ddysgwyd o'i drefniadau rheoli risg yn rheolaidd.** Mae hyn yn golygu y gallai'r Cyngor golli cyfleoedd i ddysgu o

⁷ SMART – penodol, mesuradwy, cyraeddadwy, realistig ac amserol.

lwyddiannau a methiannau, i gefnogi gwneud penderfyniadau mwy gwybodus ac o bosibl gwella ymdrechion lliniaru risg mewn gweithgareddau yn y dyfodol.

Ein hargymhellion i'r Cyngor

Arddangosyn 1: ein hargymhellion ar gyfer y Cyngor

Argymhellion

A1 Mae'r adroddiad hwn yn tynnu sylw at feysydd i'w gwella yn nhrefniadau'r Cyngor **ar gyfer nodi risgiau a chyfleoedd corfforaethol**. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, dylai'r Cyngor:

- 1.1 sefydlu trefniadau i ddangos ystyriaeth glir o risgiau i gyflawni ei amcanion strategol/lles (paragraff 1);
- 1.2 sefydlu trefniadau i nodi cyfleoedd yn ogystal â risgiau (paragraff 2);
- 1.3 cryfhau ei drefniadau sganio gorwel i sicrhau ei fod yn cymryd dull digon hirdymor ac ataliol o reoli risg (paragraff 3);
- 1.4 diffinio risgiau'n glir, felly mae'n glir beth yw'r risgiau y mae'r Cyngor yn ceisio mynd i'r afael â nhw a pham (paragraff 4);
- 1.5 gwahaniaethu rhwng materion (pethau sy'n digwydd nawr) a risgiau (pethau a allai ddigwydd yn y dyfodol) i sicrhau bod y camau y mae'n bwriadu eu cymryd yn adlewyrchu'r gwahaniaeth (paragraff 5);
- 1.6 darparu hyfforddiant digonol ar reoli risg i swyddogion ac Aelodau perthnasol i sicrhau dealltwriaeth glir o rolau a chyfrifoldebau mewn perthynas â rheoli risg (paragraff 6).

A2 Mae'r adroddiad hwn yn tynnu sylw at feysydd i'w gwella yn **nhrefniadau'r Cyngor ar gyfer rheoli risgiau corfforaethol**. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, dylai'r Cyngor:

- 2.1 datblygu trefniadau ymhellach i asesu effeithiau risgiau yn systematig, gan ddefnyddio gwybodaeth gyfredol a dibynadwy (paragraff 8);
- 2.2 diffinio lefelau goddefgarwch yn glir a sicrhau bod cymhwysiad a gwerth y datganiad archwaeth risg a'r lefelau goddefgarwch i'w drefniadau rheoli risg yn cael eu deall gan swyddogion ac Aelodau (paragraff 9);
- 2.3 sefydlu meini prawf clir i lywio penderfyniadau ar gynyddu risg a dad-ddwysáu, a sicrhau bod y rhain yn cael eu deall gan swyddogion ac Aelodau perthnasol (paragraff 10); a

Argymhellion

- 2.4 dangos ei ddealltwriaeth o'r rhyngberthynas rhwng ei risgiau ei hun a risgiau ei bartneriaid i sicrhau bod y camau rheoli y mae'n eu cymryd yn briodol (paragraff 11 a 12).

A3 Mae'r adroddiad hwn yn tynnu sylw at feysydd i'w gwella yn **nhrefniadau'r Cyngor i fonitro ac adrodd am risgiau**. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, dylai'r Cyngor:

- 3.1 mynegi'r camau y mae'n eu cymryd i reoli risgiau gan sicrhau eu bod yn gymesur yn SMART ac yn cael eu costio fel ei fod yn gallu asesu effaith a chanlyniadau'r lliniariadau (paragraff 13); a
- 3.2 adrodd mewn modd i roi darlun cyffredinol i'r Aelodau o reoli risg, perfformiad a monitro cyllideb (paragraff 14).

A4 Mae'r adroddiad hwn yn tynnu sylw at feysydd i'w gwella yn ymagwedd y Cyngor at **adolygu ei drefniadau** ar gyfer rheoli risg. I fynd i'r afael â hyn, dylai'r Cyngor hynny:

- 4.1 gwerthuso ac adrodd yn rheolaidd ar economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd ei drefniadau rheoli risg (paragraff 15); a
- 4.2 rhannu gwersi a ddysgwyd i wella ei drefniadau rheoli risg yn rheolaidd (paragraff 16).

Atodiad 1

Cwmpas a dulliau

Ein hamcanion ar gyfer yr archwiliad hwn

Ein hamcanion ar gyfer yr archwiliad hwn oedd:

- helpu i gyflawni dyletswydd yr Archwilydd Cyffredinol i fodloni ei hun bod y Cyngor wedi rhoi trefniadau priodol ar waith i sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau;
- helpu i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Sail gyfreithiol

Gwnaethom gynnal yr archwiliad hwn o dan y dyletswyddau a gynhwysir yn Adran 17 2(d) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'r pwerau a gynhwysir yn Adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Ein dulliau archwilio a phryd wnaethom gynnal yr archwiliad

Fe wnaethom gynnal yr archwiliad hwn rhwng Chwefror a Mai 2025, trwy:

- adolygu dogfennau perthnasol, er enghraifft, papurau strategaeth rheoli risg, canllawiau i Aelodau, a deunyddiau hyfforddi;
- arsylwi sampl o gyfarfodydd pwyllgorau llywodraethu ac archwilio; a
- cynnal cyfweiliadau gyda swyddogion allweddol a'r Aelod Cabinet sy'n gyfrifol am reoli risg.

Mae ein canfyddiadau wedi'u cyfyngu i'n dadansoddiad o'r wybodaeth uchod.

Atodiad 2

Cwestiynau a meini prawf archwilio

Cwestiwn cyffredinol : A oes gan y Cyngor drefniadau rheoli risg priodol sy'n cefnogi cyflawni ei amcanion strategol?

Cwestiynau Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini prawf
1. A oes gan y Cyngor fframwaith rheoli risg clir gyda chefnogaeth diwylliant rheoli risg effeithiol?	1.1 A oes gan y Cyngor fframwaith rheoli risg cynhwysfawr wedi'i alinio â'i amcanion strategol?	• Mae fframwaith rheoli risg y Cyngor yn nodi: – Rolau a chyfrifoldebau – Gofynion adrodd a monitro – Trefniadau llywodraethu – Amserlen ar gyfer diweddaru'r gofrestr risg – Proses cynyddu risg a dad-ddwysáu; a – Yn gyffredol (h.y. heb fod y tu hwnt i'w dyddiad adolygu penodedig)
	1.2 A oes gan y Cyngor ddiwylliant rheoli risg effeithiol?	• Mae uwch arweinwyr yn canolbwyntio ar bwysigrwydd rheoli risg yn y Cyngor. • Mae'r Cyngor yn ystyried rheoli risg fel rhan annatod o sut mae'r Cyngor yn gweithredu. • Mae uwch arweinwyr yn hyrwyddo diwylliant sy'n annog deialog agored ynghylch risg.

Cwestiynau Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini prawf
		- Mae trefniadau llywodraethu a goruchwyllo'r Cyngor yn cynnwys rheoli risg. - Mae aelodau a swyddogion wedi derbyn hyfforddiant mewn rheoli risg sy'n berthnasol i'w rôl. - Mae gan swyddogion ac aelodau ddealltwriaeth glir o'u rôl o fewn y fframwaith rheoli risg. - Mae diwylliant y Cyngor yn cefnogi adnabod a rheoli risgiau yn effeithiol.
	1.3 A yw'r Cyngor wedi diffinio'n glir ei lefelau archwaeth risg a goddefgarwch?	- Mae'r Cyngor yn mynegi'n glir ei lefelau o archwaeth risg a goddefgarwch. - Mae archwaeth risg y Cyngor yn cyd-fynd â'i uchelgeisiau strategol. - Mae'r Cyngor yn seilio ei lefelau archwaeth risg a goddefgarwch ar wybodaeth berthnasol a chywir. - Mae'r Cyngor yn adolygu ei archwaeth risg i adlewyrchu newidiadau perthnasol a sylweddol i'r amgylchedd mewnol ac allanol.
	1.4 A yw'r Cyngor yn mabwysiadu dull hirdymor o reoli risg?	- Mae'r Cyngor yn ymgymryd â sganio gorwel i nodi risgiau sy'n dod i'r amlwg a bygythiadau yn y dyfodol yn ogystal â chyfleoedd. - Gall y Cyngor ddangos sut mae ei sganio gorwel yn dylanwadu ar ei reoli risg. - Mae'r Cyngor yn cymryd ymagwedd ataliol sy'n canolbwyntio ar risg sy'n canolbwyntio ar y dyfodol.
2. A yw'r Cyngor yn nodi, rheoli, monitro a herio ei risgiau yn effeithiol?	2.1 A yw'r Cyngor yn nodi ac yn asesu effeithiau risg yn drylwyr?	- Mae'r Cyngor yn defnyddio ystod o offer i asesu a gwerthuso risg (dadansoddeg risg, deallusrwydd artiffisial, modelu risg, dadansoddiad senarios a sensitifrwydd, a phrofion straen). - Mae'r Cyngor yn defnyddio gwybodaeth/data dibynadwy i asesu graddfa, tebygolrwydd ac effaith bosibl risgiau.

Cwestiynau Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini prawf
		Mae risgiau'n adlewyrchu risgiau sylweddol i gyflawni'r amcanion llesiant a'r nodau strategol
	2.2 A oes gan y Cyngor ddull integredig o reoli risg?	- Mae'r Cyngor yn mapio cyd-ddibyniaeth a chysylltiadau ar gyfer risgiau trawsbynciol . - Mae'r Cyngor yn nodi ac yn asesu effaith gyfanredol risg ar draws y sefydliad. - Mae'r Cyngor yn nodi gwybodaeth risg gan bartneriaid cyflenwi allweddol a sefydliadau sector cyhoeddus eraill ac yn ystyried sut y gallai'r risgiau hyn effeithio ar gyflawni ei amcanion strategol a rhai ei bartneriaid. - Mae'r Cyngor yn asesu ystod o effeithiau a chanlyniadau ar gyfer risgiau o fewn a thu allan i reolaeth y Cyngor.
	2.3 A yw trefniadau'r Cyngor yn rhoi sicrwydd bod camau digonol yn cael eu cymryd i fynd i'r afael â risgiau?	- Mae perchnogaeth ac atebolrwydd clir o risgiau. - Mae ymatebion a chamau gweithredu risg yn glir ac yn cyd-fynd ag archwaeth risg a goddefgarwch y Cyngor. - Mae camau risg yn cael eu diweddarau'n rheolaidd. - Mae camau lliniaru yn cael eu hasesu am eu heffeithiolrwydd wrth newid graddfeydd risg. - Mae meini prawf clir ar gyfer cynyddu/dad-ddwysáu risgiau a llwybr archwilio clir.
	2.4 A yw'r Cyngor yn monitro ac yn adrodd ar reoli risg yn rheolaidd?	- Mae'r Cyngor yn defnyddio sgorio/asesiadau ystyrlon i gefnogi monitro ac adrodd ar risgiau. - Mae cofrestrau risg yn gynhwysfawr ac yn gyfredol. - Gall y Cyngor fynegi'n glir pam mae risgiau ar y gofrestr neu lle nad ydynt, mae hyn yn cael ei esbonio'n glir a'i ddogfennu. - Mae uwch arweinwyr yn adolygu risgiau yn rheolaidd ac yn amserol

Cwestiynau Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini prawf
		- Mae aelodau etholedig yn derbyn adroddiadau risg mewn ffordd amserol, dryloyw a chywir. - Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (GAC) yn darparu goruchwyliaeth effeithiol a herio'r wybodaeth risg
3. A oes gan y Cyngor drefniadau ar waith i werthuso effeithiolrwydd ei drefniadau rheoli risg?	3.1 A yw'r Cyngor yn gwerthuso effeithiolrwydd ei drefniadau rheoli risg yn rheolaidd?	- Mae'r Cyngor yn gwerthuso ei drefniadau rheoli risg ac yn nodi bylchau a meysydd ar gyfer datblygu, gan gynnwys meincnodi yn erbyn arfer sefydliadau eraill. - Mae'r Cyngor yn ystyried gwerth am arian ei drefniadau rheoli risg.
	3.2 A yw'r Cyngor yn rhannu unrhyw wersi a ddysgwyd yn rheolaidd i wella ei drefniadau rheoli risg?	Mae'r Cyngor yn nodi ac yn rhannu gwersi a ddysgwyd ac arfer da ynghylch rheoli risg ar draws y Cyngor.

Archwilio Cymru
1 Cwr y Ddinas
Caerdydd CF10 4BZ

Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a
galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a
galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.